

Informatiebericht SUA

Openbaar

Van	IND / SUA
Nummer & Titel	IB 2022/107 Afdelingsuitspraken d.d. 30 november 2022 inzake de Tijdelijke wet dwangsom (3)
Hoofdtak	Asiel
InformIND Thema	Procesoverstijgende thema's – Wet dwangsom en ingebrekestelling (IGS)
Relatie met	<u>IB 2022/64 Afdelingsuitspraak inzake de Tijdelijke wet dwangsom 2</u>
Geldig vanaf	01-12-2022
Geldig tot en met	01-06-2023

Disclaimer

Een informatiebericht is een mededeling aan de medewerkers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). De informatieberichten zijn slechts tijdelijk van aard, en daarom is de geldigheidsduur beperkt. De informatieberichten helpen medewerkers van de IND om tijdig en op uniforme wijze in te spelen op actuele ontwikkelingen. In informatieberichten kan bijvoorbeeld aangegeven worden of er nieuw beleid komt, bijvoorbeeld n.a.v. een brief aan de Tweede Kamer, of dat een belangwekkende uitspraak is gedaan die nog bestudeerd wordt. Ook kan in informatieberichten aangegeven worden hoe moet worden gehandeld in afwachting van een werkinstructie of aanpassing van de beleidsregels die in de Vreemdelingencirculaire of Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap zijn opgenomen. Er kunnen overigens goede redenen bestaan om in een individueel geval maatwerk te leveren en van een informatiebericht af te wijken.

1. Aanleiding

Op 30 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) twee uitspraken¹ gedaan over de Tijdelijke wet opschorting dwangsommen IND (hierna: Tijdelijke wet), zoals die geldt na 11 juli 2021. Daarin heeft de Afdeling zich uitgelaten over de geldigheid van de rechterlijke en bestuurlijke dwangsom in asielzaken.

2. Inhoud/Toelichting

Van 11 juli 2020 tot 11 juli 2021 sloot de Tijdelijke wet de mogelijkheid uit om bij de bestuursrechter beroep in te stellen tegen het niet tijdig beslissen (hierna: BNTB) op een asielaanvraag. Ook was het door deze wet niet meer mogelijk om bestuurlijke en rechterlijke dwangsommen te verbeuren in een asielzaak. Een vreemdeling kon in deze periode voor rechtsbescherming tegen het niet tijdig nemen van een besluit op zijn asielaanvraag alleen terecht bij de burgerlijke rechter.

Per 11 juli 2021 is de Tijdelijke wet gewijzigd en is het weer mogelijk geworden om een BNTB in te stellen bij de bestuursrechter. Daardoor kon de bestuursrechter in zijn uitspraak aan de IND weer een nadere beslistermijn opleggen, maar aan de overschrijding van die termijn kon geen rechterlijke dwangsom worden verbonden. Ook was het niet mogelijk om bestuurlijke dwangsommen te verbeuren.

De Afdeling heeft geoordeeld dat het afschaffen van de rechterlijke dwangsom in asielzaken in strijd is met het beginsel van effectieve rechtsbescherming. Dit heeft tot gevolg dat bestuursrechters (weer) de mogelijkheid hebben om een rechterlijke dwangsom op te leggen als de IND niet binnen de door de rechtbank vastgestelde termijn een besluit heeft genomen op een asielaanvraag.

Volgens de Afdeling heeft een vreemdeling zonder de rechterlijke dwangsom geen effectief middel om de IND ertoe te bewegen op tijd een besluit te nemen.

¹ ECLI:NL:RVS:2022:3353 en ECLI:NL:RVS:2022:3352.

Het alternatief voor een rechterlijke dwangsom waarin artikel 2 van de Tijdelijke wet voorziet (rapportageplicht aan de Staten-Generaal), is volgens de Afdeling een algemene maatregel en biedt geen rechtsbescherming voor de individuele vreemdeling. Ook schadevergoeding achteraf is volgens de Afdeling geen doeltreffend middel.

Verder heeft de Afdeling geoordeeld dat het afschaffen van de bestuurlijke dwangsom in asielzaken niet in strijd is met het Europese beginsel van effectieve rechtsbescherming. Ook is het afschaffen van de bestuurlijke dwangsom niet in strijd met het zogenoemde gelijkwaardigheidsbeginsel. Dit beginsel vereist dat op vergelijkbare procedures dezelfde procedureregels van toepassing zijn. De Afdeling oordeelt dat de asielprocedure niet vergelijkbaar is met andere Nederlandse procedures. Een andere regeling is dus gerechtvaardigd.

3. Verwachting

Onderhavig informatiebericht is een aanvulling op IB 2022/64 Afdelingsuitspraak inzake de Tijdelijke wet dwangsom 2 en bevat de definitieve werkwijze in asielzaken.²

4. Hoe te handelen

Rechterlijke dwangsommen

Onderhavige uitspraken hebben met name gevolgen voor openstaande BNTB-zaken. Wanneer in die openstaande zaken een dwangsom wordt toegekend door de rechter, verbeurt de IND deze als gevolg van onderhavige uitspraken als niet binnen de door de rechtbank gestelde termijn wordt beslist. In geval van overschrijding van de door de rechter gestelde beslistermijn, wordt de rechterlijke dwangsom voortaan altijd uitgekeerd.

Dit geldt echter niet voor de BNTB- en bodemzaken die al zijn gesloten. Die zaken staan in rechte vast en zullen niet ambtshalve heropend worden.

Bestuurlijke dwangsommen

Ten aanzien van de bestuurlijke dwangsommen in asielzaken verandert er niets. Deze hoeven we niet uit te betalen³.

De vreemdeling kan de IND nog wel in gebreke blijven stellen – ook omdat een ingebrekestelling een vereiste is voor een BNTB-procedure – maar dit zal niet leiden tot het uitkeren van een bestuurlijke dwangsom. De IGS-zaken kunnen, zoals gebruikelijk, afgehandeld worden.⁴

5. Afstemming

Dit informatiebericht is afgestemd met DMB, DRM, DWJZ, JAZ, A&B en JZ-ST.

² Voor nareis en reguliere zaken verandert er niets.

³ Als er in een individuele zaak door een rechter nog een bestuurlijke dwangsom is toegekend en de uitspraak in rechte vaststaat, zal de IND nog wel gevolg moeten geven aan de uitbetaling daarvan.

⁴ Zie ook: IB 2021/86 Tijdelijke wet dwangsom.